

Sava Šumanović (1896-1942)

Sava Šumanović je rođen u Vinkovcima 1896. Sa četiri godine odlazi u Šid. U Zemunu pohađa gimnaziju, gde počinje da se interesuje za umetnost. Kasnije će se usprotiviti očevoj želji da postane advokat. 1914. u Zagrebu upisuje Višu školu za umetnost. Nakon toga počinje javno da izlaže.

Pored slikarstva bavio se i ilustracijom, grafikom i scenografijom.

U svojim ranijim delima Sava Šumanović insistira na atmosferi, senkama i tankim slojevima boje. Kasnije se u njegovom radu osećaju uticaji secesije i simbolizma. Odlazi u Pariz. Učitelj mu je bio Andre Lot, čije interesovanje je bio analitički kubizam. Njegov uticaj odmah se video i kod Šumanovića. Može se opravdano reći da je nov slikarski jezik, kubizam, Šumanović doneo u Srbiju i da njegova dela ostaju najreprezentativniji primer domaćeg kubističkog slikarstva.

Zatim odlazi u Zagreb gde kritika i javnost ne prihvataju njegova dela. Šumanović piše studije „*Slikar o slikarstvu*“ i „*Zašto volim Pusejnovu slikarstvo*“. To su polazišta za razumevanje njegove estetike. Ponovo odlazi u Pariz, gde Matis utiče na njega. Prolazi kroz poetski realizam i umereni ekspresionizam. Slika „*Pijanu lađu*“, „*Kupačice*“, „*Doručak na travi*“ itd.

Poslednjih dvanaest godina života Sava Šumanović je proveo u Šidu. U roditeljskoj kući pronašao je mir, sigurnost, inspiraciju i idealne uslove za rad. Zimski pejzaži naslikani u Šidu su remek-dela Save Šumanovića.

Počeci u Šidu prepoznaju se po izrazito reljefnoj fakturi slika i velikoj količini boje. Uvodi nove elemente u slike. Pre svega konturu. Kolorit i svetlost ga u potpunosti zaokupljaju. Postepeno se okreće linearizmu. Primenjuje nove ideje i sam kaže da slika stilom „**kako znam i umem**“. Rasvetljava paletu, ali boja do kraja života ostaje osnovni činilac slike, ili bolje reći, osnovna odlika Šumanovićevog stvaralaštva je sklad svih činilaca slike. Neumorno je radio do poslednjeg dana, istraživao mogućnosti sveta koji stvara po svom nahođenju, sveta slike.

Njemu u čast ustanovljena je slikarska nagrada Sava Šumanović.

Njegovi zimski pejzaži ne ostavljaju nas ni danas ravnodušnim.

Kao što kod Sezana bela draperija nije bela, tako ni kod Šumanovića sneg nije beo. Plavo nebo nežno reflektuje svoj ton po snegu i to uglavnom na delovima gde je senka. Time umetnik izbegava sive tonove koji bi mogli da previše ohlade i umrtve atmosferu. Tako, plavičasti zvuci neba reflektovani po snegu ožiljavaju pejzaž, uprkos tome što plava važi za hladnu boju, boju prigušenog zvuka. Umetnik radi pastuozno i mi mu zaista verujemo da je to nataložen sneg i zima, ali ne surova zima, jer ambijent nije zaleđen, već osunčan. On slika jedan zimski dan u podne. Drveće nije golo. Ništa nije tmurno, a toplinu postiže toplim tonovima. Uvek se pojavljuje varijanta nežnog okera, ponegde zelena krošnja i svakako žućkaste nijanse. Predeli su pitomi i spokojni, baš kao i što se i sam umetnik osećao dok ih je stvarao.

mr Jelena Merkur

Januar 2013.